

Maktabgacha yoshdagi fonetik-fonemanik nutq buzilishiga ega bo'lgan bolalarni nuqsonlarni bartaraf etishda zamonaviy texnologiyalardan foydalanishning shakl, usul va metodlari

JDPU maxsus pedagogika kafedrası
o`qituvchisi Aralova Iroda meliqo`zi qizi

JDPU Pedagogika –psixologiya fakulteti
Maxsus pedagogika (logopediy)yo`nalishi 2-
bosqich magestri Bozorboyev Javlon

ANNOTAYSIYA: Maktabgacha yoshdagi fonetik-fonemanik nutq buzilishiga ega bo'lgan bolalarni nuqsonlarni bartaraf etishda zamonaviy texnologiyalardan foydalanishning shakl, usul va metodlaridan foydalangan xolda no`tq nuqsonlarini korreksiyalash.

АННОТАЦИЯ: Коррекция речевых дефектов у детей с фонетико-фонематическими нарушениями речи дошкольного возраста с использованием форм, методов и способов применения современных технологий устранения дефектов.

ABSTRACT: Correction of speech defects of children with phonetic-phonemic speech disorders of preschool age using the forms, methods and methods of using modern technologies to eliminate the defects.

O'yin faoliyati metodi shaxsni tarbiyalashga yo'naltirilgan bo'lib uni asosida esa kamchilikni (defekt) bartaraf qilishga qaratilgan. Shunday qilib, maktabgacha yoshdagi bolalarni fonetik-fonematik no`tq nuqsonlarini bartaraf qilish bo'yicha logopedik ishlarni takomillashtirish XX asrning 80-yillarida turli uslubiy ishlanmalar yaratilishga olib keldi. Logopedik mashg'ulotlardagi nutq bo'yicha materiallar bosqichma-bosqich nutq tarbiyasi sharoitida bolalar tomonidan o'zlashtiriladi. So'zni birgalikda qaytarishdan to tanish rasmlarni tushuntirishda mustaqil so'zlab berishgacha, tinglagan katta bo'lmagan ertakni qayta so'zlab berish, she'r aytib berish, tanish rasmga qarab savollarga javob berish, bola hayotining ayrim lavhalarini mustaqil so'zlab berish, bayramlar haqida so'zlash va boshqalar; nutqni bosqichma-bosqich tarbiyalash sharoitida sukut saqlash (gapirmaslik) tartibidan o'yin faoliyati yordamida ijodiy so'zlab berish, 2 yoshdan 7 yoshgacha bolalar bilan ishda tabaqalashtirishdan foydalanish, qo'l faoliyati yordamida mustaqil nutqni tarbiyalash asosida logopedik ishlar amalga oshiriladi. Albatta, amaliy faoliyatda logoped logopedik mashg'ulotlarni tuzishga ijodiy yondoshishga haqli va majbur. U nutqida nuqsoni bo'lgan bolalar bolalar kontingenti, ularning individual-psihologik xususiyatlariga

muvofiq ma'lum metodlarni qo'llashi mumkin. Yuqorida qayd etilgan maktabgacha yoshdagi duduqlanuvchi bolalarga logopedik ta'sir qilish metodlari «Bolalar bog'chasida bolalarni tarbiyalash va o'qitish dasturi»ga muvofiq ishlab chiqilgan. Chunki, bu dastur ommaviy bolalar bog'chalari tarkibidagi nutq guruhleri uchun ham majburiy hujjat hisoblanadi. Metodikalar logopedik ishlarni tashkil qilishni «Bolalar bog'chasida bolalar tarbiyasi dasturi» doirasida amalga oshirishga yo'naltirilgan. Chunki, nutqida fonetik-fonimatik no'qsoni bo'lgan bolalar oxir-oqibatda dasturda belgilangan to'g'ri nutq va bilimlar ko'nikmalarini o'zlashtirib olib kelgusida normal gapiradigan tengdoshlari bilan bir sharoitda o'qiydilar va tarbiyalanadilar. Nutqni buzilishi va unga bog'liq bo'lgan bolalar axloqidagi o'zgarishlariga qarata yo'naltirilgan logopedik ta'sir nutqi tuliq rivojlanmagan bolalarni to'g'ri gapiruvchi tengdoshlari va kattalar orasida ijtimoiy jihatdan moslashuviga yordam beradi. O'zbekiston Respublikasida mustaqillik qo'lga kiritilgandan keyin olimlar va mutaxassislar yuqorida ko'rsatilgan metodikalarni yanada takomillashtirishga va milliy xususiyatlarni hisobga olgan holda bu muammoni Echimini topishga harakat qilmoqdalar. Jumladan, prof.L.R.Mo'minova, ilmiy-pedagogik faoliyatida nutq nuqsoni bo'lgan bolalar bilan logopedik ish olib borish metodini respublikamiz xususiyatidan kelib chiqqan holda ishlanmalarni tavsiya qilgan. Bo'lar hozirda amaliy faoliyatda foydalanilmoqda.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Aralova I.M Maktabgacha Ta'lim Ypshidagi Bolalarni Nutq Nuqsonlarin Korreksiyalashda Tasviriy Faoliyatdan Foydalanish Metodlari. „Xalq Ta’limi ‘‘O‘zbekiston Respublikasi Xalq Ta’limi Vazirligining Ilmiy-Metodik Jurnalni 2021
2. Aralova I.M “Maktabgacha Ta’lim Tashkilotida Tasviriy Faoliyatning Mashg‘Ulot Turlari Va Mazmuni”. «Муғаллим Ҳәм Үзликсиз Билимлендириў» № 6/5
Нөкис — 2022
3. Akramova X, Aralova I. Maktabgacha ta'lim ypshidagi bolalarni nutq nuqsonlarini korreksiyalashda tasviriy faoliyatdan foydalanish metodlari. „Xalq ta’limi ‘‘O‘zbekiston respublikasi xalq ta’limi vazirligining Ilmiy-metodik jurnalni 2021
4. M.Ochilov. Yangi pedagogik texnologiyalar. Qarshi. “Nasaf”2000 y.-80 b

5. Javlon Davlataliyevich, [06.04.2023 22:24]

Boysoatovna, R. R. (2023). ABU ALI IBN SINO ASARLARIDA PEDAGOGIK-PSIXOLOGIK YONDOSHUVNING O'ZIGA HOS JIHATLARI. Scientific Impulse, 1(6), 419-423.

6. Javlon Davlataliyevich, [06.04.2023 22:24]

Boysoatovna, R. R. (2023). TALIM DARAJASI SAMARADORLIGINI OSHIRISHDA XORIJIY DAVLATLAR TAJRIBALARDAN FOYDALANISH. Новости образования: исследование в XXI веке, 1(6), 490-496.